În umbra odiosului Pact

CADRILATERUL, PĂMÂNT ROMÂNESC

O rană nici astăzi închisă, efect al blestematului Pact Ribbentrop-Molotov din August 1939

"Iată - colo, mica mea Patrie!" (Gabriele D'Annunzio)

"Nu putem renunţa la Cadrilater!" (Mareşal Ion Antonescu)

—— Hristu CÂNDROVEANU ——

Da, aşa - exclamativ şi împungând cu degetul arătător pe harta Italiei - indica marele scriitor italian, D'Annunzio, *Pescara* lui scumpă, din regiunea Munţilor Abruzzi, pe malul Mării Adriatice: "Ecco la piccola mia Patria!" Era *punctul* de pe lume şi ţara lui, unde văzuse lumina zilei, leagănul primelor lui vise, locul cuibului său părintesc, de care îşi lega fantasticele, fabuloasele lui amintiri din împărăţia vârstei neuitării, a copilăriei şi a adolescenţei.

Mi-a venit în minte acest strigăt de bucurie al faimosului scriitor amintit şi - instantaneu - mi-am întrezărit, pe o altă hartă, rotundă ca o inimă şi plină ca o pâine caldă cât roata carului, propriul meu loc de naştere şi al copilăriei, adolescenţei de altădată... E vorba, fireşte, de harta României dinainte de 23 August 1939, fatidica dată a deschiderii *cutiei Pandorei* pentru noi, - semnarea, la Moscova, a odiosului Pact *hitlero-bolşevic*, de împărţire a Europei între cei *doi cei mai mari agresori* pe care i-a cunoscut lumea vreodată!

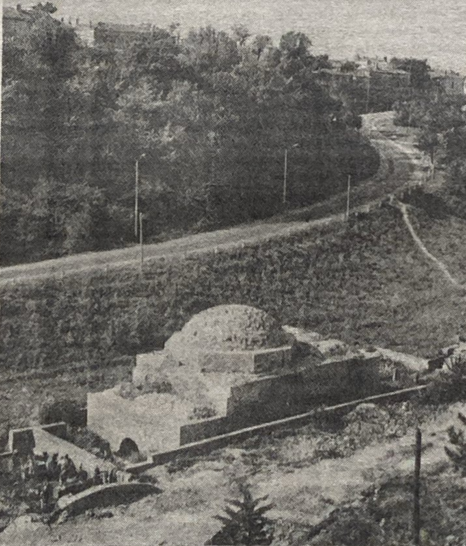
Iar peste binecuvântata hartă, cea cu toate provinciile româneşti între fruntariile ţării, mi s'a suprapus o altă imagine, mohorâtă, neguroasă, deşi era abia început de toamnă, un Septembrie văratic, cu roadă îmbelşugată... Peste imaginea *hărţii-inimă* şi *hărţii-pâine-plină-cât roata-carului* mi s'a suprapus, halucinantă, reprezentarea exodului de acolo, de *acasă*, unde văzusem lumina zilei şi a cerului instelat. Nu, - nu există, nu se află nicăieri locuri mai descumpănitor de frumoase, mai din poveste şi din basme decât meleagurile natale! Prin urmare, cum să fi fost *Pescara* Abruzzi-lor lui Gabriele D'Annunzio mai frumoasă decât micul meu cătun din Cadrilater, răsărit în cel mai blagian spaţiu mioritic, pe o coastă de deal convorbind cu o vale de vis, repetate aşa la infinit? Poate doar în imaginaţia fantezistă a autorului "Laudelor cerului, ale mării, ale pământului şi ale eroilor", nu?...

Ei, bine, într'o zi de Septembrie 1940, cu soare dogoritor, de Iulie-August, sub un cer senin, de lună Mai, se formase în uliţa din spatele casei părinteşti, o coloană de peste 15 căruţe, încărcate cu lucruri fel de fel, ale familiei: saci mari, îndesaţi cu haine, plăpumi şi perne, albituri, baloturi de lână, bumbac şi in, lăzi grele, ferecate, mobilă - paturi, dulapuri, scaune şi mese, chiar şi unelte agricole transportabile, un plug, furci, coase... Şi alţi saci, mulţi, în 4-5 căruţe, cu grâu, cu secară, porumb şi fasole etc. Şi în urma căruţelor, o turmă de câteva sute de oi şi capre, ce sta să le mâie dela spate un cioban bulgar, special tocmit, lătrat de câinii gospodăriei noastre, care nu-l cunoşteau, abia ţinuţi în lanţ de noi, copiii, ce n'am vrut în ruptul capului să-i părăsim...

O imagine de înfricoşător exod, ce se repeta pe toate uliţele satului General Praporgescu, din regiunea Silistrei, fostul judeţ Durostor, ca şi pe acelea ale aşezărilor din judeţul vecin, Caliacra.

Căruţele erau, în parte ale sătenilor macedo-români, veniţi prin 1925 din Macedonia, care îşi întocmiseră aici gospodării înfloritoare, numai în 15 ani! Cele mai multe erau însă ale Bulgarilor localnici, din satul vecin, Babuc...Tocmite cu chirie, cumva?... Da' de unde! Gospodarii bulgari, câţi nu se trăseseră în Sud, peste graniţă, aveau cele mai frăţeşti sentimente faţă de noi, *coloniştii:* Plângeau, cu lacrimi şiroindu-le pe obraji, în timp ce ne ajutau la încărcarea boarfelor, a bagajelor. Buni gospodari şi ei, şi noi, cum am fi putut să nu ne înţelegem şi să ne iubim? Şi poftim cum, acum ne despărţeam, nu ca două neamuri străine, ci ca nişte oameni ce se simţeau fraţi, cum ne şi purtasem între noi.

Scena îmi amintea o altă inamgine, oarecum asemănătoare, de peste alţi 20 de ani, din oraşul Silistra. Venisem ca turişti, în familie, cu maşina, eu, soţia, copiii, ei să vadă şi eu să revăd, cu emoţie, locurile copilăriei mele, de care mă rupsese un blestem al istoriei. Oprisem în centru, lângă cunoscutul Cinema... Când, o bătrânică trecând pe acolo, s'a oprit şi... arătând la plăcuţa-indicator dela bordul maşinii, a strigat, cu însufleţite, către noi: "- Maică-măiculiţă, dar voi sunteţi Români!" Şi repede de tot, lumea s'a strâns-ciotcă în jurul nostru! "- Că bine mai era, maică, cu voi, Românii!" - tot turuia repetând această propoziţie, bătrânica. Până când, la un moment dat, a îndrăznit să ne întrebe, şoptit: "- Dar, de ce, maică, nu ne luaţi înapoi?... Că tare bine mai era atunci, cu voi, Românii!..." Situaţia devenea periculoasă, lucru pentru care am încercat s'o temperez pe femeie, buna bătrânică: "Ce să mai faceţi la noi - am zis... Că e la fel ca aici, tot *tovarăşi...*" Şi am urcat la volan, demarând spre satul copilăriei, aflat la numai 10 km. Era şi timpul s'o facem fiindcă se apropiaseră de grupul strâns în jurul nostru, şi câţiva miliţieni, încruntaţi bine!

CAVARNA

Aşadar - bejenie din Cadrilater în acel groaznic an 1940, pentru noi! Scene sfâşietoare în Durostor, în Caliacra, între cei ce plecau şi cei ce rămâneau... Deşi, rămâneau mai ales Bulgarii, care ajunseseră de mult minoritari aici. Lacrimi şi jale la Silistra şi la Turtucaia, Regina Maria, la Bazargic şi Balcic, la Fraşari şi Doimuşlar, la Cainargeaua Mare şi Curt-Bunar, Sarsânlar, Acadânlar, Popina, la Casim şi Armutli, la Stejaru şi Vultureşti, Cavarna, etc. etc.

Cum s'a ajuns aici?

Pur şi simplu fiindcă acest popor al nostru are, probabil, vocaţia suferinţei, vocaţia îndurării perpetuu, a nedreptăţii!

Parcă Basarabia a aparţinut vreodată Ruşilor, până ne-au răpit-o, în 1812? Şi Bucovina, şi ţinutul Herţa - rămase şi acum efecte ele aceluiaşi Pact germano-sovietic! Dintre cruntele rapturi de atunci, numai Transilvania de Nord a revenit între fruntariile Ţării...

Spre a se asigura că *raptul* lor le va rămâne, guvernanţii hitlerofili ai Bulgariei vremii ne-au impus, la 7 Septembrie 1940, după tratativele purtate la Craiova, schimbul de populaţie. Puţinii Bulgari din Dobrogea de Nord au plecat doar în parte... Trăiau bine la noi. Românii însă, din teritoriul cedat, au urcat, în masă aproape, în Dobrogea veche, băjenindu-se apoi prin toată ţara, mereu neaşezaţi...

Că Dobrogea de Sud este pământ românesc, încă dela Mircea cel Bătrân, şi de mai departe, mult mai departe - prin străbunii romani, nici nu mai trebue demonstrat. *Nu putem renunţa la Cadrilater!* - exclama generalul şi apoi mareşalul Antonescu, acest bărbat-martir al poporului nostru. Nu putem, fiindcă Dobrogea întreagă a fost, dintotdeauna, a Românilor. Iată, de altminteri, cui şi cât timp a aparţinut această regiune dintre Dunăre şi Mare, de-a lungul istoriei - tot după însemnările Mareşalului Ion Antonescu: 292 de ani *Bulgarilor* (679-971); 280 de ani *Bizantinilor* (971-1186 şi 1320-1385); 70 de ani *peatriarhatului din Constantinopol* (1250-1320); 458 de ani *Turcilor* (1420-1878) şi: 679 de ani *Romanilor, strămoşii noştri*, la care se adaugă alţi 77 de ani de stăpânire directă a *Românilor* (1385-1420 şi 1879-1919) plus 64 de ani de dominaţie a *Valahilor asăneşti* (1186-1250), ceea ce totalizează 820 de ani de stăpânire *latino-română*, faţă de numai 292 de ani de *dominaţie bulgară*.

Aşa s'a întâmplat cu noi, Românii, întotdeauna: buni şi blajini, i-am lăsat şi pe alţii să trăiască pe pământul nostru şi al strămoşilor noştri. Iar aceşti *alţii* de-dulcindu-se ei cu roadele moşiei noastre, nu numai că n'au plecat de aici, dar dela o vreme s'au făcut stăpâni pe avutul străbunilor noştri!

În ce priveşte Cadrilaterul, ar mai fi de spus că acesta a fost *turcizat* complet în secolele de dominaţie otomană. Astfel încât Bulgarii nu pot invoca nici demografic vreun drept asupra lui. De fapt, populaţia de origine bulgară din întreaga Dobroge, e de dată recentă aici, abia de prin a doua jumătate a sec. al XVII-lea şi al XVIII-lea, perioadă când slăbind forţa Imperiului Otoman, diriguitorii lui au devenit mai îngăduitori cu supuşii creştini, permiţându-le să se aşeze mai liber într'un loc sau altul. Şi totuşi, prin 1850 trăiau în întreaga Dobroge numai 7-8.000 de Bulgari, în târguri şi oraşe, faţă de peste 50.000 de Români, iar în sate numai 43.000, faţă de 166.000 de Români!

Între 1850 şi 1913, mai arată tot Mareşalul Antonescu, potrivit statisticilor bulgare, populaţia de această origine ar fi crescut - în numai *60* de ani, cu... 750%! Adică, dela *7-8.000* de suflete bunăoară (în târguri şi oraşe), la peste *50.000!* Cum se explică acest miracol? Fiindcă, după legile ştiute ale demografiei, populaţia se poate dubla în 30 de ani şi împătri în 60. Deci, cei 7-8.000 de Bulgari din 1850 puteau deveni cel mult 20-25.000 în 1913.

"Miracolul" aşadar, nu e deloc *miracol*. După războiul ruso-româno-turc din 1877-1878, când şi noi, Românii ne-am vărsat sângele pe câmpiile Bulgariei, Cadrilaterul, râmas acesteia, ajunsă autonomă şi apoi ţară independentă, a fost practic invadat de coloniştii bulgari...

În 1940, la data răpirii Cadrilaterului, acesta era populat majoritar de Români. Urmau ca pondere Turco-Tătarii şi abia după aceea Bulgarii, cărora Românii nu le-a cerut niciodată să plece de unde au venit. Bulgaria însă ne-a impus schimbul de populaţie, într'un moment când noi eram strânşi cu uşa din toate orizonturile... Halal recunoştinţă pentru jertfele noastre la Plevna şi nu numai, când ne-am bătut şi pentru vecinii noştri din Sud.

"În cele două regiuni (Dobrogea de Nord şi Cadrilater, n.n.) - scria Mareşalul Ion Antonescu în 1940 - socotite împreună, sunt 223.000 de Români şi 173.000 de Bulgari." De partea cui, aşadar, este dreptatea? Şi cui îi aparţine dreptul de a stăpâni regiunea, inclusiv Sudul Dobrogei, Cadrilaterul adică? De bună seamă că nouă.

Când prinzi un fur, îl dai pe mâna poliţiei şi îl sileşti să înapoieze ce-a furat. Atunci, în 1940, guvernul de obedienţă hitleristă, al Bulgariei - şi nu poporul bulgar, paşnic şi prietenos şi gospodar, - ne-a răpit o bună bucată din trupul ţării. A făcut-o la umbra baionetelor nemţeşti. Ei, bine - Hitler a trecut de mult în lumea *nedrepţilor* (trebue să existe şi o asemenea "lume" pe undeva, în Infern) - dar *raptul* a rămas *rapt!*

Ca şi Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţei - încă rămase sub stăpânire străină - şi Cadrilaterul trebue să revină la România Mare, întregită în 1918! Şi să înceteze, astfel, ruşinoasele şi barbarele efecte ale unui Pact de tristă amintire, care le-a provocat.

DOBROGE

Dealuri de var, strâmbându-se din şale,
ciucite stau la sfat ca nişte babe.
Dar pietre albe, pogorând în zale,
par amintiri de armii basarabe.

Cu suliţi subţiate în mătase,
albastră, oastea stufului se'ntoarce,
pe cerul negru-al apelor ierboase,
din sate mici, cu gene de tătarce.

Păsări de cvarţ vânează şerpi şi goange.
Pe dâmburi, măcinând mereu lumină,
mori triste se lungesc pe picioroange.
În funduri verzi, pe linişte salină,

resfiră marea scoicile-aurorii...

Corăbii mari, cu pântec nesătul,
înghit, adânc, pătul după pătul,
şi duc în zări hambare şi podgorii...

Spre miazăzi, ard ghioluri de leşie.
Tăcuţi şi pipăind pe-ascuns cuţite,
străini se'ndrumă spre moşii rodite,
călcând, scrâşnit, a duşmănie...

Dar, dârz, la margini aspre de mejdină,
tăiat din veac şi gresie cu totul,
pe zare sprijinit şi'n carabină
ca piscul Pindului veghează Fârşerotul.

Radu GYR

CADRILATERUL

Line coline,
Molcome toate
Vă sărută lumina,
Călătorul pe roate.

Line coline
Adăpate cu rouă
Vă sărută-amintirea
Cu buze-amândouă.

Se desface mosorul,
Alunecă firul
Înapoi, în spre anii
Cu zări ca profirul.

E vie iubirea
Şi, nu vrea să tacă
Pământ cu pecete
Străveche şi tracă.

Ascultă-mi cântarea
Şi soarbe-o în sânge
Trecătoare-i vânzarea;
Nu plânge, nu plânge!

Constantin COLIMITRA